

INTERCONECTAREA INSTITUȚIONALĂ ÎN COMUNITATE: ROLUL ȘI LOCUL BIBLIOTECII

Valentina POPA

șef de secție, BNRM

statistica@bnrm.md

Indiferent de autoritatea de care depinde, orice bibliotecă activează într-o anumită comunitate structurată după activități, repartiție geografică, resurse economice și culturale, modalități de petrecere a timpului liber. Biblioteca trebuie să fie într-o colaborare strânsă cu responsabilii structurilor administrative pentru a-și adapta activitatea necesităților în continuă schimbare a oamenilor și comunităților. Aceasta trebuie să colaboreze și cu alte organisme cultural-educative cum ar fi: case de cultură, instituții de învățământ, instituții cultural-artistice, cluburi pentru persoane de vârstă a treia, cu organizații non-profit, care să aducă beneficii ambelor părți.

Conform prevederilor *SM ISO 2789:2015 „Informare și documentare. Statistici internaționale de bibliotecă”*, aprobat prin Hotărârea nr. 5 din 26.01.2015 a Institutului Național de Standardizare, parteneriatul este definit drept o cooperare permanentă și legală între o bibliotecă și una sau mai multe persoane fizice, organizații, inclusiv alte biblioteci, în ceea ce privește, de obicei, desfășurarea unor activități sau prestarea unor servicii de bibliotecă. Un parteneriat va avea, de regulă, o bază formală (acord, convenție sau contract). Partenerii pot contribui prin diferite modalități, de exemplu – expertiză, finanțare, training, materiale în natură, sediu etc. Prevederea standardizată exclude cooperarea limitată în timp, legată de o singură activitate, care este considerată colaborare [4, poziția 2.5.5]. Prin semnarea bazei contractuale, părțile își exprimă acordul de parteneriat în vederea colaborării, stabilind drepturile și obligațiile părților, contribuția fiecărei părți la cofinanțarea cheltuielilor, precum și responsabilitățile ce le revin în implementarea activităților aferente.

Bibliotecile sistemului național formează parteneriate atât cu instituțiile de nivel național, cât și internațional, pentru a spori gradul de dezvoltare a bibliotecilor și susținerea lor materială. Parteneriatele de succes pornesc de la rețeaua de contacte la care are acces biblioteca. Acestea pot include organizații non-guvernamentale locale, școli, proprietari de afaceri,

organizații publice sau private, care împărtășesc aceleași scopuri și valori: educația, dezvoltarea comunitară, tehnologiile informaționale moderne etc. Colaborările de scurtă durată pot deveni parteneriate durabile atunci când instituțiile/organizațiile au aceleași scopuri și grupuri-țintă. Este important să stimulăm ideea de parteneriate între bibliotecile de diferite tipuri (de exemplu, publice teritoriale, universitare, specializate) pentru realizarea optimă a scopului și obiectivelor. Colaborarea între biblioteci poate porni de la pași simpli: participarea la evenimente în calitate de invitați, experți, formatori, oferirea de servicii comune aceluiași grup de beneficiari, oferirea de spații.

Parteneriatele pot fi:

- *de scurtă durată* (cum ar fi colaborarea în cadrul unui singur eveniment sau activități, oferirea spațiilor bibliotecii pentru anumite activități: conferințe, traininguri, formări, sesiuni de informare);
- *sezoniere* (care se repetă la un anumit interval de timp, de exemplu, organizarea unor evenimente anuale sau lunare)
- *de lungă durată* (cele mai importante parteneriate din cadrul unor proiecte de durată cu un număr mare de beneficiari).

Un exemplu relevant poate fi Programul Național *LecturaCentral* (PNLC) – 2022 [3]. Programul a fost conceput și s-a afirmat timp de cinci ediții ca instrument puternic de consolidare a eforturilor de stimulare a interesului pentru lectură, concentrând pe aceeași platformă atât structuri culturale și sociale, cât și persoane cu responsabilități în acest domeniu. Din perspectiva genericului „*Cartea și lectura: context al consolidării relațiilor dintre bibliotecă și comunitate*”, în anul 2022 s-a acordat o atenție deosebită statornicirii relațiilor dintre bibliotecă și comunitate, dezvoltării parteneriatelor și serviciilor de bibliotecă privind promovarea cărții și lecturii, atragerii voluntarilor în activitatea bibliotecii și inițierii de proiecte comunitare. Programul Național *LecturaCentral* a fost orientat spre un grup-țintă extins: bibliotecari din sistemul național de biblioteci, cadre didactice, reprezentanți ai sectorului editorial-poligrafic din Republica Moldova, membrii comunităților indiferent de vârstă, statut social, apartenență religioasă, sex etc.

Analiza activității din ultimii trei ani (2020-2022) a bibliotecilor relevă funcționalitatea următoarelor tipuri de parteneriate:

- *cu instituțiile de învățământ* (în vederea organizării în comun a programelor de educație permanentă a elevilor și adulților);

- *cu instituțiile cultural-artistice* (în vederea organizării în comun a evenimentelor culturale și activităților de loisir);
- *cu instituțiile guvernamentale* (ceea ce asigură susținerea realizării misiunii și obiectivelor bibliotecilor, resursele necesare și o vizibilitate sporită);
- *organizații din sectorul public și privat* (acestea prevăd organizarea unor activități umanitare; participarea la evenimente caritabile; susținerea, conceperea sau punerea în practică a unei campanii menite să schimbe atitudinea oamenilor vizavi de bibliotecă; susținerea cauzelor legate de creșterea bunăstării comunității și protecția mediului înconjurător etc.);
- *cu organizațiile non-profit*, care ajută instituțiile publice să-și îmbunătățească programele și serviciile, să promoveze cauzele sociale și schimbarea atitudinii oamenilor din comunitate în ceea ce privește biblioteca [1].

Conform datelor statistice privind activitatea sistemului național de biblioteci, pe parcursul anului 2021, numărul de parteneriate a crescut cu 962 comparativ cu anul 2020, pe când numărul partenerilor internaționali a scăzut cu 20. Anul 2022 este caracterizat prin următorii indicatori statistici: creșterea cu 1 724 a numărului de parteneriate (în comparație cu anul 2021), inclusiv a celor internaționale – cu 72. Pentru a asigura calitatea serviciilor oferite, biblioteca este mereu în căutarea de parteneri noi, iar acest lucru este demonstrat de datele statistice prezentate în tabelul de jos:

Tabelul nr. 1. Implicarea partenerilor în activitățile de promovare a cărții și lecturii între anii 2017-2022

Anul	Numărul total de parteneri ai bibliotecii	din care parteneri internaționali
2017	5 428	359
2018	6 123	541
2019	6 026	533
2020	5 477	513
2021	6 439	493
2022	8 163	565

Pentru a fi identificate și stimulate parteneriate noi în realizarea Programului Național *LecturaCentral*, Biblioteca Națională a Republicii Moldova a elaborat materialul metodologic „*Directorii și inițiative pentru Anul Lecturii – 2020*”, cu caracter de recomandare. Una din prioritățile anului presupunea crearea unui mediu favorabil dezvoltării lecturii în comunitate prin

„consolidarea relațiilor interprofesionale și interinstituționale pe segmentul promovării lecturii”. Inițiativele profesionale recomandau bibliotecilor:

- identificarea potențialilor parteneri (instituții preșcolare, școli, licee, colegii, centre de excelență, părinți, edituri, uniuni de creație, diaspora, asociații obștești, organizații non-guvernamentale etc.) și a principiilor de interacțiune;

- organizarea comunicării transparente, eficiente, a mecanismelor de interrelaționare (comunicarea tuturor factorilor implicați – a bibliotecii și a partenerilor; comunicare corectă, explicită, clară și atractivă; raportare periodică publică asupra activităților bibliotecii în fața partenerilor și comunității);

- stimularea partenerilor bibliotecii în promovarea lecturii (desemnări, scrisori de mulțumire/gratitudine, diplome, Gala partenerilor etc.);

- utilizarea mijloacelor de informare în masă pentru promovarea cărții și lecturii (articole cu prezențe de impact în publicații periodice de nivel național și local; atragerea membrilor comunității ca autori de publicații; amplificarea relațiilor profesionale cu corespondenții locali ai Radioului Național; participarea la emisiuni media interactive; utilizarea avantajelor internetului etc.) [2, p. 2].

Munca în parteneriat poate avea beneficii, dar și eșecuri. Cauza eșecului poate fi lipsa unor interese comune, de viziune a liderilor formali implicați, de angajament a actorilor pentru implementarea proiectului, a unei viziuni unitare și a unui consens stabilit prin reguli clare, a susținerii politice în consiliile locale a inițiativelor liderilor formali [5].

Bibliotecile trebuie să țină cont de riscurile și dificultățile potențiale și reale ale funcționalității unui parteneriat. Astfel, indiferent de tipul parteneriatului (public-privat, public-non-profit, public-public), există câțiva factori care pot influența negativ rezultatele așteptate:

- parteneriatele necesită mai mult decât acțiunile individuale (timp pentru identificarea unui partener, pentru cunoașterea reciprocă, pentru luarea în comun a deciziilor);

- succesul se bazează pe un compromis (de exemplu, tipărirea unei broșuri cu menționarea tipografiei pe copertă și nu la sfârșitul conținutului, cum se practică de obicei);

- partenerul din sectorul lucrativ sau nelucrativ poate fi, la un moment dat, subiectul unor publicații negative, chiar pentru o abatere minoră, ceea ce poate arunca o umbră și asupra imaginii instituției publice.

Este important de a da curs parteneriatelor. Centrând eforturile în acest sens, bibliotecile minimizează rolul și importanța evaluării funcționării parteneriatelor, a raportării progreselor/succeselor și, mai ales, a identificării pașilor următori. Sunt rezultatele obținute și cele dorite? Lucrurile nu decurg întotdeauna așa cum au fost planuite, deci e important să se ia în vedere ce a mers și ce nu a mers conform planului, pentru a ști ce trebuie de schimbat în viitorul apropiat.

Reieșind din cele menționate, conchidem oportună stabilirea unor parteneriate, prin oferirea de stimulente, ceea ce ar contribui la o colaborare mai eficientă pentru soluționarea problemelor instituționale, care sunt foarte diverse.

Rezultatele și impactul parteneriatelor pot fi mediatizate și diseminate prin diverse modalități:

- prin intermediul tehnologiilor informaționale (website, blog, rețele sociale: Facebook, Instagram, Twitter, SlideShare etc.);
- prin promovarea și diseminarea experiențelor, integrarea studiilor de impact în raportul de activitate și alte documente ale bibliotecii;
- prin elaborarea comunicatelor, sintezelor privind funcționarea parteneriatelor pentru o anumită perioadă de timp;
- reflectarea evenimentelor cu implicarea participativă a partenerilor în presă și mass-media, comunicări la nivel local, național, internațional.

Referințe bibliografice

1. CARE sunt tipurile de parteneriate de care pot profita bibliotecile? [online]. [citat 07.02.2023]. Disponibil: <https://www.abrm.md/formare-profesionala/cur-suri-online/inovatia-in-biblioteci/6-inovatia-prin-parteneriate/>
2. DIRECTÓRII și inițiative pentru Anul Lecturii – 2020 [online]. [citat 08.02.2023]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/accesDedicat/LecturaCentral/Anul%20Lecturii%20Directorii.pdf>
3. PROGRAMUL Național *LecturaCentral*. Ghid metodologico-practic. Ediția a 2-a, 2019 [online]. [citat 07.02.2023]. Disponibil: <https://lecturacentral.files.wordpress.com/2019/08/ghid-metodologico-practic-lecturacentral2019.pdf>
4. SM ISO 2789:2015. Informare și Documentare. Statistici internaționale de bibliotecă. Aprobat prin Hotărârea nr. 5 din 26.01.2015 a Institutului Național de Standardizare. Chișinău, 2015. 59 p. Manuscris.
5. TOPAN, Georgeta. Dezvoltarea de parteneriate și dezvoltări locale. In: *Biblioteconomie pentru începători*. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2019, pp.165-167. ISBN 978-606-171556-5.